

(דף כ"ב ע"א) מִשָּׁה, פְּרִישׁ מִכָּל נְבִיאִי, בְּנִבְוֵאָה קְדִישָׁא עֲלָאָה. כִּן הָוּה בְּלָעָם, פְּרִישׁ מִשְׁאָר נְבִיאִי וְחֲרָשִׁי, בְּנִבְוֵאָה דְלָאוּ קְדִישָׁא לְתַתָּא. וְעַל כָּל פְּנִינִים מִשָּׁה הָוּה לְעִילָא, וּבְלָעָם לְתַתָּא, וְכַמְּה דְרַגִּין וְדְרַגִּין מִתְפְּרָשִׁין בִּינֵיהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשָּׁה הָוּה מִתְרַהֵר וְאוֹמֵר, שְׂמָא חִס וְשְׁלוֹם יִשְׂרָאֵל יְכַלּוּ בְּהַאי עֲבוּדָה קְשָׁה, הָדָא הוּא דְכְתִיב, וַיֵּרָא בְּסִבְלוֹתָם. לְפִיכָּהּ, וַיֵּרָא מִלְּאֵךְ יְיָ אֱלֹהֵי בְּלַפַּת אִשׁ וְגוֹ', וַיֵּרָא וְהִנֵּה חֲסִנָּה בּוֹעֵר בְּאִשׁ וְגוֹ'. כְּלוּמָר, מְשׁוּעָבְדִים חִס בְּעֲבוּדָה קְשָׁה, אֲבָל וְחֲסִנָּה אֵינְנוּ אֲכַל וְפִאִין אֵינְנוּ יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּרִישׁ לֹון מִכָּל עַמּוּין, וְקָרָא לֹון בְּנִין, דְּכְתִיב (דְּבָרִים י"ד) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

פְּרִישְׁת וְאַרְא

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְיָ (שְׁמוֹת ו') וְאַרְא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי וְגוֹ'. רַבִּי אַבְרָם פְּתַח, (ישעיה כ"ו) בְּטַחוּ בִּי עַד כִּי בִּיהַי יְיָ עוֹר עוֹלָמִים. בְּטַחוּ בִּי, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא בְּעִין לְאַתְתְּקַפָּא בִּיהַי בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִמְהוּי רַחֲצֵנוּ דְלְהוֹן בִּיהַי.

אִי הָכִי מַחוּ עַדִי עַד. אֲלָא, בְּגִין דִּיהֵא תְקַפָּא דְכַר נֶשׁ, בְּאַתְרֵהוּ דְאִיהוּ קִיּוּמָא וְקִשְׁוֹרָא דְכְלָא, וְאַקְרִי עַד, וְהֵא אִוְקִמוּהָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית מ"ט) בְּבִקְרָא יֹאכַל עַד. וְהֵא עַד, אַתְרֵהוּ דְאַחִיד לְכָל סְטָרִין, לְסְטָרָא דָא, וְלְסְטָרָא דָא, לְאַתְרֵהוּ קִיּוּמָא, וְלְאַתְרֵהוּ קִשְׁוֹרָא דְכְלָא, דִּי לָא תַעֲדִי.

וְהֵא עַד, תִּיאַוּבְתָא דְכְלָא בִּיהַי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, עַד תַּאֲוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם. מָאן אֵינְנוּ גְּבַעוֹת עוֹלָם. אֲלִין אֵינְנוּ תַרִּין אֲמָהוּן נִוְקְבִי, יוֹבֵל, וְשְׁמַטָּה, דְאַקְרוּן גְּבַעוֹת עוֹלָם. עוֹלָם: כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים ק"ו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. (יוֹבֵל וְשְׁמַטָּה כָּל חַד מִנְהוֹן אַקְרִי עוֹלָם וְאַלִין אַקְרוּן גְּבַעוֹת עוֹלָם)

וְתִיאַוּבְתָא דִּילְהוֹן בְּהַאי עַד, דְאִיהוּ קִיּוּמָא דְכָל סְטָרִין. (מָאִי טַעְמָא) תִּיאַוּבְתָא דִּיּוֹבְלָא לְגַבִּי דְעַד, לְאַעֲטָרָא לִיהַי, וְלִנְגֵדָא עֲלִיהַי בְּרַפָּאן, וְלְאַרְקָא עֲלִיהַי מִבּוּעִין מְתִיקִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שיר השירים ג') צִאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְךְ שְׁלֵמָה בְּעֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לֹו אִמּוֹ. תִּיאַוּבְתָא דְשְׁמַטָּה, לְאַתְרֵהוּ מְנִיָּה, וְלְאַתְרֵהוּ מְנִיָּה. וְהֵא הֵא עַד תַּאֲוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם אִיהוּ.

בְּגִין כִּן, בְּטַחוּ בִּי עַדִי עַד, דְהֵא מִתְמָן וְלְעִילָא, אַתְרֵהוּ טְמִיר (הוּא) וְגַנְזֵי אִיהוּ, דְלָא יְכִיל לְאַתְרֵהוּ. אַתְרֵהוּ הוּא, דְמְנִיָּה נְפִקוּ וְאַצְטְיִירוּ עֲלֵמִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב, כִּי בִּיהַי יְיָ עוֹר עוֹלָמִים וְהוּא אַתְרֵהוּ גַנְזֵי וְסִתִּים, וְעַל דָּא בְּטַחוּ בִּי עַדִי עַד, עַד הָכָא אִית רִשׁוּ לְכָל בְּרַ נֶשׁ לְאַסְתְּפֵלָא בִּיהַי, מִכְּפָאן וְלְהִלָּאָה, לִית לִיהַי רִשׁוּ לְבַר נֶשׁ לְאַסְתְּפֵלָא בִּיהַי, דְהֵא אִיהוּ גַנְזֵי מִכְּפָאן, וּמָאן אִיהוּ יָהּ יְהוּה. דְמִתְמָן אֲצְטְיִירוּ עֲלֵמִין כְּלָהוּ, וְלִית מָאן דְקָאִים עַל הַהוּא אַתְרֵהוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, קָרָא אוֹכַח עֲלִיהַי, דְכְתִיב, (דְּבָרִים ד') כִּי שָׁאֵל נָא לְיָמִים רַאשׁוֹנִים וְגוֹ'. עַד הָכָא אִית רִשׁוּ לְבַר נֶשׁ לְאַסְתְּפֵלָא, מִכְּפָאן וְלְהִלָּאָה לִית מָאן דְיְכִיל לְמִיקָם עֲלִיהַי.

דְּבַר אַחַר בְּטַחוּ בְּיַי עַדִּי עַה, פֶּל יוֹמוֹי דְּבַר נִשְׁ, בְּעֵי לְאַתְתְּקַפָּא בֵּיה בְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (דְּחֵכִי
אָמַר דּוֹד (תהלים כ"ה) אֱלֹהֵי בְּךָ בְּטַחְתִּי אֵל אֲבוֹשָׁה אֵל יַעֲלֶצוּ אוֹיְבֵי לִי) וּמֵאֵן דִּשְׁנוֹי בֵּיה, בְּטַחוּנִיָּה וְתוֹקְפִיָּה פְּדָקָא
יֵאוֹת, לָא יִכְלִין לְאַבְרָאָשָׁא לִיָּה, פֶּל בְּנֵי עֲלָמָא. (דְּחֵכִי אָמַר דּוֹד (תהלים כ"ה) אֱלֹהֵי בְּךָ בְּטַחְתִּי אֵל אֲבוֹשָׁה אֵל יַעֲלֶצוּ
אוֹיְבֵי לִי) דְּכָל מָאֵן דִּשְׁנוֹי תוֹקְפִיָּה בְּשִׁמְא קוֹדִישָׁא, אֲתַקְנִים בְּעֲלָמָא.

מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּעֲלָמָא, בְּשִׁמְיָה קוֹדִישָׁא אֲתַקְנִים. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (ישעיה כ"ו) פִּי בָּיָה יִי' (דף
כ"ב ע"ב) צוֹר עוֹלָמִים: צִיִּיר עֲלָמִין. דְּהָא בְּתַרִּין אֲתָנוּן, אֲתַבְּרוּן עֲלָמִין, עֲלָמָא דִּין, וְעֲלָמָא דְאַתִּי.
עֲלָמָא דָא, בְּדִינָא אֲתַבְּרִי, וְעַל דִּינָא קִיּוּמָא, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (בראשית א') בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים.
מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דִּיתְנַהֲגוּן בְּנֵי נִשְׁא בְּדִינָא, וְלָא יִפְקוּן מֵאוֹרְחָא לְבַר.

תָּא חֲזִי כְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵל מֹשֶׁה, גִּזִּירַת דִּינָא דְקִיּוּמָא עֲלֵיה, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, (שמות ה') וַיֵּשֶׁב
מֹשֶׁה אֵל ה', וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי, בְּאֶלְפֵי דְלָ"ת נוֹי"ן יו"ה. חֲמֵי תוֹקְפָא דְמֹשֶׁה, בְּשִׁירוּתָא דְנְבִיאוּתִיה, לָא
נַח רִוְחִיה בְּהַאי אַתָּה, אָמַר, אֲדֹנָי לָמָּה חֲרַעְתָּה לָעַם הַזֶּה וְגו'. וּמֵאֵן בְּאַתִּי אֵל פְּרַעַה לְדַבֵּר
בְּשִׁמְךָ חֲרַע לָעַם הַזֶּה וְהַצֵּל לֹא הַצַּלְתָּ אֶת עַמּוֹךְ. מָאֵן הוּא דִּימָא כְּדִין, אֲלָא מֹשֶׁה, דִּידַע, דְּהָא
דְרָגָא אַחְרָא עֲלָאָה זְמִין לִיָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשִׁירוּתָא דְאַתְיָהִיב לִיָּה בֵּיתָא, פְּקִיד לָהּ, כְּבַר נִשְׁ דְּפְקִיד לְבֵיתִיה, וְאָמַר פֶּל
מָאֵן דְּבְעֵי בְּלָא דְחִילוּ. אוֹף הָכִי מֹשֶׁה, לְבֵיתִיה קְאָמַר, וְלָא דְחִיל.

דְּבַר אַחַר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, גִּזִּירַת דִּינָא, (בְּגִין בְּךָ) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יִי', דְרָגָא אַחְרָא דְרַחֲמֵי. וְהִכָּא
אֲתַקְשֵׁר פּוֹלָא בְּחָדָא, דִּינָא וְרַחֲמֵי. הָדָא הוּא דְכָתִיב, וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יִי'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (נ"א רַבִּי
יוֹסִי) אֵי כְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵל מֹשֶׁה אֲנִי ה', הוֹינָא אָמַר הָכִי. אֲלָא לָא כְּתִיב, אֲלָא וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים
אֵל מֹשֶׁה בְּקוֹדֶמִיתָא, וְלָבַתַּר וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה', דְּמִשְׁמַע דְרָגָא בְּתַר דְרָגָא.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֹשֶׁה, אֲלָמְלָא דְהָוָה מְאָרִיָּה דְבֵיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֲתַעֲנֵשׁ עַל מַה דְאַמַּר,
אֲבַל בְּגִינֵי הַאי, לָא אֲתַעֲנֵשׁ. לְבַר נִשְׁ דְּנִפְל לִיָּה קְטִטָּה בְּדֵבִיתָהוּ, וְאָמַר לָהּ מְלִין, שְׂרָאָת הַיא
לְאַתְרַעְמָא, בִּינּוֹן דְּשְׂאָרִית מְלָה, הָוָה תַּפְּזוֹן מְלָפָא, נְטִל מְלָפָא מְלָה, וְהִיא שְׂתַקְתָּ וּפְסַקְתָּ לְמְלָלָא.
אָמַר לִיָּה מְלָפָא, וְכִי לָא יְדַעְתָּ דְאַנָּא הוּא מְלָפָא, וּמְקַמָּי מְלִילַת מְלִין אֵלָיו, כְּבִכּוּל אוֹף הָכִי
מֹשֶׁה, וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֵל יִי' וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לָמָּה חֲרַעְתָּה וְגו'. מַיָּה, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵל מֹשֶׁה, שְׂאָרֵי
לְאַתְרַעְמָא, מִיָּד נְטִל מְלָפָא מְלָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יִי' וְלָא יְדַעְתָּ דְאַנָּא הוּא מְלָפָא, וּמְקַמָּי
מְלִילַת מְלִין אֵלָיו.

וְאָרָא אֵל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי. אֲמָאֵי שְׁנֵי שְׁמָא הָכָא מֵאֵלִין דְלֵעִילָא. אֲלָא
לְמְלָפָא, דְהָוָה לִיָּה בְּרַתָּא, דְלָא אֲתַנְסִיבַת, וְהָוָה לִיָּה רְחִימָא. כִּד בְּעֵי מְלָפָא לְמְלָלָא בְּהַהוּא
רְחִימָא, מְשִׁדֵּר לְבֵרְתִיָּה לְמְלָלָא עֲמִיָּה, וְהָוָה מְלָפָא עַל יָדָא דְבֵרְתִיָּה, מְמַלִּיל עֲמִיָּה. אַתָּא
זְמָנָא דְבֵרְתִיָּה לְאַתְנַסְבָּא, הַהוּא יוֹמָא דְאַתְנַסִּיבַת, אָמַר מְלָפָא, קְרוּן לָהּ לְבֵרְתָא, קְרוּסְפוּנָא
מְטְרוּנִיתָא. וְאָמַר לָהּ, עַד הָכָא, מְלִילָנָא עַל יָדָהּ, לְמֵאֵן דְּמְלִילָנָא מְפָאֵן וְלַהֲלָאָה אַנָּא אִימָא

לְבַעֲלֵיהֶּ, וְהוּא יִמָּא לְמֵאן דְּאַצְטְרִיךְ. לְיוֹמִין, אָמַר לָהּ בַּעֲלָהּ מְלִין קָמִי מְלָפָא, עַד דְּהִיא שְׂרָאֵת לְמִלְלָא, נְטַל מְלָפָא מְלָהּ, אָמַר לִיהּ, וְלֵאוּ אָנָּא מְלָפָא, דְּעַד יוֹמָא דָּא לָא מְלִיל אִינְשׁ עָמִי, אָלָא עַל יְדָא דְבִרְתִּי, (עַד לָא אֲנָסִיבֵת) וְאָנָּא יְהִיבְנָא לָךְ פְּרִתִּי, וּמְלִילְנָא עִמָּךְ פְּאַתְגְּלִיא, מַה דְּלָא עֲבִידְנָא לְאַחְרָא.

כְּה, וְאַרְא אֵל אַבְרָהָם אֵל יַעֲקֹב וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי, כַּד אִיְהִי בְּבֵיתִי וְלֹא אֲתַנְּסִיבֵת, וְלֹא מְלִילוּ עָמִי אֲנָפִין פְּאַנְפִּין, כְּמַה דְּעֲבִידְנָא לָךְ. וְאַתָּה, בְּשִׁירוּתָא דְּמְלִילוּךָ, מְלִילֵת לְבִרְתִּי קָמִי מְלִין אֵלִין, אָלָא בְּגִינִי כְּה, וְאַרְא אֵל אַבְרָהָם אֵל יַעֲקֹב וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי וּשְׂמִי יְיָ לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם, לְמִלְלָא עִמָּהוֹן בְּדַרְגָּא דָּא דְּעִמָּךְ מְלִילְנָא.

רַבִּי יוֹסִי (נ"א רַבִּי יִיסָא) פְּתַח, (תהלים כ"ד) לְדָוִד מְזִמּוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאֶה תִּבְּל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ. הָאָרֶץ: דָּא אֲרַעָא קְדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיְהִי קְוִימָא לְאַתְשְׁקִיָּא מִנִּיהּ, וְלְאַתְפָּרְקָא מִנִּיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְלְבַתֵּר מִנֶּה אֲתַשְׁקִיָּא עֲלֵמָא כְּלָא. תִּבְּל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ: דָּא שְׂאָר אֲרַעָאן, דְּשִׁתְּאָן מִנֶּה, מִנָּא לָן. דְּכַתִּיב, (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוֹט תִּבְּל בְּצִדְקָא.

כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּהּ, אֵלִין